

Viisas ihminen

Niin kuin kaikelle kohtaamalleen uudelle, myös itselleen ihminen on antanut nimen: Homo Sapiens, viisas ihminen. Koska hän on itse itsensä nimennyt näin, voidaan rivien välistä lukea omahyväinen merkitys, ”Muita viisaampi ihminen”. Monien muista poikkeavien ominaisuuksiensa takia ihminen on ruvennut pitämään itseään viisaana, mutta viisautta – tuota niukkaa luonnonvaraa – ei raaskita käyttää, vaan ihmiskunta elää edelleen enemmänkin viettien varassa. Eikä pelkästään luonnollisten, minimoitoeentulon takaavien viettien, vaan ainoastaan ihmiselle ominaisten, aivoälyn paisuttamien ääri-itsekkäiden viettien.

Monet, jotka näkevät luonnon pelkästään mekanistisena hyödynnettävänä rakenteena, ovat sitä mieltä, että ihmisviisaus pystyy hallitsemaan luonnonlait ja jopa muuttamaan niitä mieleisikseen. Kun ihmisen on kuitenkin jatkuvasti koetettava selvittää sitä mikä on, ja kun varmana pidetyt tieteen saavutukset koko ajan muuttuvat, se osoittaa että ihmisviisaus on suhteellisen pientä. Jotain suurempaa on olemassa välittömästi meidän aivokapasiteettimme ulkopuolella.

* * *

”Ihminen pystyy käsittämään luonnonjärjestyksen vain tulella osaksi sitä, ei analysoimalla ja manipuloimalla sitä.” Itämainen filosofia opettaa, että kaikenlainen pyrkimys ”tehdä” tai puuttua asioiden luonnolliseen järjestykseen on virhe, joka johtuu tietämättömyydestä, siitä ettei tunneta kaikkeuden toimintaperiaatteita.

Ennen kuin mikään muoto, toiminto tai aisti on voinut kehittyä, on ollut oltava olemassa mahdollisuus siihen, sen alkuprinsiippi. Jokin meidän näkökulmastamme katsottuna superviisas olemus on ollut ennen ainetta ja meitä, ja on jatkuvasti kaikessa. Kuinka paljon maailma muuttuisikaan jos asioihin vaikuttajat vihdoinkin siirtyisivät geosentrisestä – egosentrisestä – maailmasta nykyaikaan. Kaikkeuden luovan perusprinsiipin julkinen hyväksyminen loisi uuden pohjan länsimaiselle maailmankatsomukselle. Luonnonlain kaltainen syvä viisaus vallitsee myös meissä jos sallimme sen. Se on helppoa, päästämme vain harhasta irti ja annamme sen vallita.

Eikö esimerkiksi tuotantoelämän kannattavuuslaskelmat olekin tehty kaikkea muuta kuin viisaan ihmisen matematiikalla, kun saasteen ja tuhon välttäminen katsotaan kannattamattomaksi. Tuon periaatteen mukaan jokaisen vastaantulijan ryöstämättä jättäminen olisi myös kannattamatonta.

* * *

Kaikkeudessa on epäilemättä arvaamaton määrä sellaisia uusien mahdollisuuksien prinssiippejä, joista meillä ei ole harmainta aavistusta. Niiden nimi ei tietomme ja kykyjemme puutteellisuudesta huolimatta ole kuitenkaan sattuma. Uskon että kaikki tiet aikanaan avautuvat kulkijalle kun olemme valmiita siihen.

Kuten hyvin tiedämme, pelkkä aivotoiminta käsittää pääasiassa vain rajoittavia ja harhaanjohtavia tekijöitä. Niinpä nimen Homo Sapiens sijasta voisimme rehellisemmin olla – jos nyt ei aivan Homo Cupidus, ahne ihminen – niin ainakin Homo Quaerens, etsivä ihminen.

Heikki Juutilainen

ULTRA 5-6/2007